

ТКАЧЕНКО Олександр Вікторович,
*доцент кафедри державної безпеки, Київський
інститут Національної гвардії України
кандидат юридичних наук, старший дослідник*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБРОНИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Військова агресія російської федерації, отримання Україною статусу кандидата до Європейського Союзу, поставили перед нашою державою ряд викликів, вирішення яких потребує негайного вжиття низки заходів, спрямованих на приведення до певних критеріїв, у тому числі стабільної діяльності установ, що гарантують демократію, верховенство права, забезпечення прав людини, а також забезпечення спроможності взяти на себе зобов'язання, які випливають із членства в Європейському Союзі. Однією із вимог, Європейського Союзу до України на шляху до повноцінного членства є ухвалення комплексного стратегічного плану реформування правоохоронної складової сил безпеки, що на наш погляд сприятиме вдосконаленню діяльності різних сфер національної безпеки, а відтак і державної безпеки як складової національної безпеки, а також діяльності суб'єктів сектору безпеки та оборони, зокрема сил безпеки держави.

Питання нормативно-правового регулювання у сфері забезпечення національної (державної) безпеки завжди буде перебувати в стані, який потребує постійного вивчення та вдосконалення, і залежить від багатьох чинників, у тому числі політичних, міжнародних, воєнних, інформаційних, технологічних, гуманітарних, тощо. Проте, на сьогоднішній день всі зусилля нормотворчої діяльності мають бути спрямовані, насамперед, на вирішення головного завдання – вдосконалення наявної нормативно-правової бази, яка сприятиме ефективному протистоянню військової агресії російської федерації в умовах ведення в Україні правового режиму воєнного стану, створення умов, які сприятимуть відбудові нашої держави, відновлення різних галузей економіки та промисловості, механізмів всебічної соціальної підтримки громадян, які постраждали в наслідок в наслідок військової агресії, а також належного рівня забезпечення безпеки та обороноздатності держави і суспільства. Його реалізація можлива шляхом розроблення систематизованої, логічної та взаємопов'язаної нормативної бази у сфері державної (національної) безпеки.

На нашу думку, модель безпеки держави повинна будуватися з урахуванням наступних компонентів: висновки з обстановки, подій та їх наслідків, які відбувалися останнім часом; всеосяжна оцінка стану наявних подій, чинників та тенденцій, їх вплив на реалізацію державних інтересів та збереження національних цінностей; оцінка стану можливостей повноцінного забезпечення інтересів національної (державної) безпеки у поєднанні з прогнозами загроз, які можуть виникнути в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі. Система нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки має стати цілісною конструкцією, механізмом, здатним до регулювання процесів забезпечення різних але взаємопов'язаних галузей, сфер та компонентів державної безпеки, а також чіткої регламентації діяльності сил безпеки та взаємодії між ними.

У свою чергу, Стратегією забезпечення державної безпеки, прийнятою рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 16.02.2022 року, яка затверджена Указом Президента України № 56/2022 від 16.02.2022 року, визначені реальні й потенційні загрози державній безпеці України, напрями та завдання державної політики у сфері державної безпеки, і є відповідним документом для планування і реалізації політики у сфері державної безпеки, удосконалення національного законодавства у сфері забезпечення державної безпеки, розроблення програм та нормативно-правових актів щодо розвитку складових сил безпеки України. Гармонізація із законодавством Європейського Союзу і документами НАТО Стратегією забезпечення державної безпеки визначено як один із напрямів державної політики у сфері забезпечення державної безпеки. У свою чергу одним із стратегічних завдань державної політики у сфері забезпечення державної безпеки є удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування системи забезпечення державної безпеки, організаційних засад діяльності суб'єктів забезпечення державної безпеки, їх координації та взаємодії, а також узагальнення й аналіз правозастосовної практики законодавчих та інших нормативно-правових актів України, спрямованих на досягнення цілей, виконання завдань і визначення основних напрямів діяльності щодо забезпечення державної безпеки [1]. Отже, вдосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування системи забезпечення (національної) державної безпеки є пріоритетним напрямом діяльності держави.

Окремі вчені слушно звертають увагу та те, що враховуючи зростання ролі забезпечення національної безпеки для зміцнення української державності, захисту прав людини і основоположних свобод, необхідно постійно і, головне, своєчасно удосконалювати відповідне галузеве законодавство України та пов'язані з ним нормативно-правові акти інших галузей. Оновлене законодавство України про національну безпеку повинно регулювати розв'язання багатьох конкретних правових проблем, яких накопичилося чимало: від закріплення правових норм забезпечення безпеки (воєнної, економічної, екологічної, інтелектуальної, інформаційної, генетичної, технологічної тощо), – до контролю й нагляду за діяльністю самих органів, які її забезпечують [2].

Вплив нормативно-правових актів на будь-яку із сфер суспільних відносин, галузей, тощо буде ефективним, коли він втілюватиме в собі правильно визначені норми, засоби, способи та методи, які будуть застосовуватися в процесі реалізації поставлених цілей, а також створюватиме єдине правове поле для вирішення питань суспільних відносин, перетворення їх на дієву загальнонаціональну систему. Це також стосується нормативно-правових актів, якими регулюються механізми забезпечення системи національної (державної) безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Стратегію забезпечення державної безпеки: рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.12.2021 р., затверджено Указом Президента України № 56/2022 від 16.02.2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377> (дата звернення 15.05.2023) – Назва з екрана.

2. Підковенко О.П. Проблемні аспекти нормативно-правового забезпечення режиму національної безпеки. Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки держави: тези III Міжнародної науково-практичної конференції (26 листопада 2020 року). К.: Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С.94-97.